

ហង្សិញ្ញបិក្ខុតេនេនាហិ
ហ្សីញ្ញបសាគេ ॥

ក្រុងតេនេនាហិ
តេនេនាហិស្វាយហិ
តេនេនាហិស្វាយហិ ॥

PIDAGING AWIG-AWIG DESA ADAT
TENGGULAK KAJA

MURDHA CITTA	i
PRATHAMA SARGAH : ARAN LAN WAWIDANGAN DESA	1
DWITYA SARGAH : PATITIS LAN PAMIKUKUH	1
TRITIYA SARGAH : SUKERTHA TATA PAKRAMAN	2
Palet 1 : Indik Krama	2
Palet 2 : Prajuru Desa	6
Palet 3 : Indik Kulkul	8
Palet 4 : Indik Paruman	9
Palet 5 : Indik Druwen Desa	11
Palet 6 : Sukerthan Pamitegep	12
Kaping 1 : Karang, Tegal lan Carik	12
Kaping 2 : Indik Papayonan	13
Kaping 3 : Indik Wewangunan	14
Kaping 4 : Indik Wawalungan	15
Kaping 5 : Bhaya	15
Kaping 6 : Panyanggran Desa	16
CATURTAS SARGAH : SUKERTHA TATA AGAMA	17
Palet 1 : Indik Dewa Yadnya	17
Palet 2 : Indik Resi Yadnya	21
Palet 3 : Indik Pitra Yadnya	22
Palet 4 : Indik Manusa Yadnya	26
Palet 5 : Indik Bhuta Yadnya	26
PANCAMA SARGAH : SUKERTHA TATA PAWONGAN	28
Palet 1 : Indik Pawiwahan	28
Palet 2 : Indik Nyapian	31
Palet 3 : Indik Sentana	32
Palet 4 : Indik Warisan	34
SAT SARGAH : WICARA LAN PAMIDANDA	37
Palet 1 : Indik Wicara	37
Palet 2 : Indik Pamidanda	38
SAPTAMA SARGAH : NGUWATI-NGUWUHIN AWIG-AWIG	39
ASTHAMA SARGAH : PAMUPUTI	40

MŪRDDHA CITTA

AUM OM.

Om Swastyastu, Om Awighnam-astu Nama Siddham.

Malarapan panghyangning Ida Hyang Widhi Wasa, hasung kërtha nugraha ngawéntënan kahuripan sakala nişkala, ring Bhuwana Agung lan Bhuwana Alit. Manūt drëṣṭa désané wantah pāwakan paşayuban krama désa rawuhing kulawarga pawonganya. Désané kamanggëhang Bhuwana Agung, pawonganya soang-soang pinaka Bhuwana Alit.

Sotaning Bhuwana Agung désané wantah bhawana mahurip, jangkëp saha Tri Hita Karaņanya, luwiré:

- ha. Parhyangan, sahananing kahyangan, pañiwian désa gënah ngarçaņa Ida Hyang Parama Wisësa, maka jīwan désané.
- na. Pawongan, krama saha warga désa maka sami pāwakan bayu pramaņa (Tri Kaya) māwinan désané siddha maolah maprawërtti.
- ca. Palëmahan, tanah kakuwuban désa, sinanggëh sthula śarīraning désané.

Hadung patëmon bhuwana kalih, larapan śanta jagadhita, sinanggëh mŭrddhaning prayojana pangriptaning Awig-awig Désa Pakraman ring sabhā krama Désa Adat Tëngkulak Kaja.

Pamutus sabhā hinucap pinaka sëpat siku-siku pamatut. Wastu prasiddha prayojanan mami kabëh prasama anghidhëp muwah amagëhakën kadi linging awig-awig iki.

PRATHAMA SARGAH
ARAN LAN WAWIDANGAN DÉŠA

Pawos 1

1. Désa adat puniki mawasta Désa Adat Těngkulak Kaja.
2. Jěbag kakuwub wawidangannya mawatěs ñatur:
 - ha. Sisi Wétan ring Désa Adat Bědulu.
 - na. Sisi Kulon ring krětěg / Désa Adat Těgěs.
 - ca. Sisi Lor ring margi ka Laplapan.
 - ra. Sisi Kidul ring Désa Adat Těngkulak Kělod.
3. Désa puniki kawangun antuk karang ayahan désa lan karang guņa kaya. Kahěpah dados 6 těmpėkan luwiré :
 - ha. Těmpėk Baņjar Sėkar.
 - na. Těmpėk Baņjar Těngah Kauh.
 - ca. Těmpėk Baņjar Sétra.
 - ra. Těmpėk Baņjar Waru.
 - ka. Těmpėk Baņjar Těngah Kangin.
 - da. Těmpėk Baņjar Těgěs.

DWITYA SARGAH
PATITIS LAN PAMIKUKUII

Pawos 2

Désa Adat Těngkulak Kaja ngamanggahan pamikukuh minakadi:

1. Pañcasıla.
2. Undang-Undang Dasar 1945 pamėkas Pasal 18.
3. Pěrda Propinsi Daėrah Tingkat I Bali No. 06 Tahun 1986.

កេស៍ ៥៤ ॥

១៧ ឱហិ ចាតាវាមាមកុចា ធម៌សារាធម៌ពេហិត្ត ॥

បុរាណ ១៧ ॥

ហេតុបិទព្រះធម៌ទៅឱ្យពួកសត្វ ១៧ ៖

កេ ॥ ឱត្តស្សហិត្តិបុរ្យក្រិវាសិហ្យធម៌ពេ ॥

ក្ខ ॥ កិក្កិវាចាចេហិត្តិកុចាហិត ॥

ក្ខ ॥ ក្រិវាតាស្សិតិវាគ្គិធម៌សហបុរាណគ្រុសតាសេហិតិកិម្ព ॥

ឱហិ យសំ ១៧ ॥

ស្សិតិវាចាចេហិត្តិ ॥

បុរាណ ១៧ ॥

បុរាណ ១៨ ॥

កេ ॥ សុភតាពាបុរាណិក្រុចាតាហិតិក្កិវុកិសាស្សិតិវាចាសុភតាហិតិ
គ្គុសហិតាសាវាហិតិវិចេហិត្តិហិតិ(គ្រុចេហិតិ) ॥

ក្ខ ॥ គ្រុចេហិតិសុភតាហិតិក្កិវុកិសាស្សិតិវាចាសុភតាហិតិ/ ធម៌ពេហិតិ
កុចាស្សិតិវាចាចេហិត្តិហិតិ ॥

ក្ខ ॥ សុភតាហិតិសាស្សិតិវាចា ॥

បុរាណ ១៩ ॥

គ្រុចេហិតិសុភតាហិតិ(សុភតា)បុរាណិក្កិវុកិ ១៩ ៖

កេ ॥ គ្រុចេហិតិសុភតាហិតិក្កិវុកិសាស្សិតិវាចាសុភតាហិតិ ॥

4. Tri Hita Karaṇa manūt ṣadacāra Agama Hindu.

Pawos 3

Luwir patitis Désa Adat Těngkulak Kaja:

1. Mikukuhin miwah ngrajěgang Sanghyang Agama.
2. Nginggilang tata prawěrttiné maagama.
3. Ngrajěgang kasukěrthan désa saha pawongannya sakala lawan niškala.

**TRITIYA SARGAH
SUKĒRTHA TATA PAKRAMAN**

Palět 1

Pawos 4

1. Sané kabawos krama désa inggih punika kulawarga sané maagama Hindu saha ngamong karang, utawi mapaumahan (krama marěp).
2. Kulawarga sané maagama Hindu sané sāmpun marangkuban/marabyan dados krama désa adat pangěmpyan.
3. Sajaba punika sinanggěh tamyu.

Pawos 5

Krama désa wěntěn 5 (lima) pawos luwiré:

1. Krama ngarěp; kulawarga sané ngěmong karang muwah pacatu utawi guṇa kaya.

2. Krama pangěmpyan; kula warga sané néntěn ngamong karang nanghing sāmpun mawiwāha.
3. Krama balu; krama sané katinggal séda olih lanang utawi istrinñané, utawi sangkaning ñapihan.
4. Krama Tapukan; kulawarga manūt akşara 1, 2 ring ajěng sakéwanten durung pantēs ngayah, utawi salami kantum masėkolah, malarapan ilikita paştika sakéng sėkolahnya.
5. Krama ñėlosang; kadadosang yaning ayah marėp putung.

Pawos 6

Ngawit tėdhun dados krama désa:

1. Sangkaning ngamong karang désa utawi manūt pararėm.
2. Sangkaning sāmpun marangkuban.

Pawos 7

Panamaya tėdhun makrama dados krama désa:

1. Ngawit sakéng nangiang mrajan/sanggah sané wawu numbas tėgak jėro/umah.
2. Ngawit sakéng ngėmbak gėni śasih Kadaśa, sané mawiwit marangkuban.
3. Jėnėk mapaumahan manūt pararėm.

Pawos 8

Sahanan krama désa sami kėni tatėgėnan (ayah) luwirė:

1. Ngayah ngarėp mapitėgėn urunan miwah ayahan mamungkul.
2. Ayah pangěmpyan, kėni urunan sėparo sakéng pangarėp.

- ២១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ៣១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ៤១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១

បុរាណសាស្ត្រ

ស្នេហាស្នេហាស្នេហាស្នេហាស្នេហា

- ១១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ២១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ៣១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១

បុរាណសាស្ត្រ

ស្នេហាស្នេហាស្នេហាស្នេហាស្នេហា

- ១១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ២១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ៣១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ៤១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១
- ៥១ ហេតុផលបិដកសម្រាប់ប្រាជ្ញាបណ្ឌិត ១១

3. Ayah balu mapitěgēs urunan mamungkul, ayahan katapuk.
4. Ayah Tapukan kěni urunan mamungkul, kaluputang ayah-ayahan ngantos mayuša 17 tahun, utawi sāmipun mawiwāha. Yaning kanton masěkolah kaluputang ayah-ayahanya malarapan ilikita paštika sakéng sěkolahnya.
5. Pradé rikālaning ngayah wéntěn sinalih tunggil krama matilar tan pasadok, sadéréng puput kārya wěnanng krama hinucap kěni pamidaᅇᅇa manūt pararēm, tajěk talěr kawastanin.

Pawos 9

Swadharman krama séos ring tatěgėnan:

1. Tinut saturut ring daging awig-awig, pararēm, pasuaran désa.
2. Tan marēm ngutšahayang mangdė désané nrėsiddhayang űujur manūt patitis.
3. Tinut saturut ring guru wisėša.

Pawos 10

Swadharman tamyu luwirė:

1. Nėdėkang raga ring prajuru, arahina sasāmipunė jumėnėk malarapan ilikita paštika sakéng désané utawi sang ngawawėnanng.
2. Tinut saturut ring yaša kėrtin désané.
3. Tan tiwal ring sadaging awig-awig / pararēm, pasuara.
4. Yan tan tinut pacang kahirid (tan kadadosang jumėnėk ring désa).
5. Indik tamyu manūt pararēm.

Pawos 11

Pioliḥ-oliḥan krama:

1. Polih pasayuban sakala niškala, tur kabawosin saha katibakang pamutus sahanan wicarannya.
2. Ñarēugin paruman tur wēnang maṣṭikayang pamutus.
3. Kadadosang madhēg prajuru manūt pararēm.

Pawos 12

Krama désa kadadosang:

1. Mapuangkid utawi tan tēdhun:
 - ha. Rikāla mapawangun, ngaraabin, mayajña, mamulih, nandur, matēpētīn, sungkan, kaluasan lan tiosan punika.
 - na. Kéngin témpo wantah apisan, sajawaning wéntēn wak-wakan prajuru.
2. Ñada yan sām̄pun mayuṣa 70 tahun, durung maduwc pangēntos tur tan dados ñusukin.
3. Nuku ayah antuk braṇa, yan polih gēnah doh manūt pararēm.

Pawos 13

Wusan dados krama désa luwiré:

1. Sangkaning:
 - ha. Pinunas ngēraga, utawi kēsah ka dūrādésa/ ngalintangin sēgara.
 - na. Kanorayang, duaning sām̄pun tan prasiddha ngēséhin solah, maprawērtti satata nguwig pamargin awig-awig.
2. Sang wusan makrama:
 - ha. Patut ngaturang ayah karang désa, yan karang punika karang désa.

- na. Tan polih pah-pahan padruwén désa, sajawaning pahan padruwén témpékan manūt pararēm.
3. Sang wusan sangkaning kanorayang, pradé mawali malih patut:
- ha. Muntasang saluwiran pamidaᅇda utawi tatěgėnan sané ngranayang kanorayang.

PALET 2

PRAJURU / DULUN DÉSA

Pawos 14

1. Désa Adat Těngkulak Kaja, kaéntěr olih bėᅇdėsa adat.
2. Bañjar/tėmpėkan kaéntěr olih Klian Bañjar/ Klian Tėmpėkan.
3. Bėᅇdėsa/ Klian Bañjar patut:
 - ha. Mawiwit sakėng krama marėp wėd.
 - na. Kaadėgang malarapan antuk kacatri olih parumannya soang-soang selami 5 warša, sajawaning wėntėn parĩndikan tios, tur dados kacatri malih manūt pararēm.
 - ca. Maduluran madėwa saksĩ ring Pura Balė Agung.

Pawos 15

1. Bėᅇdėsa Adat kasanggra olih:
 - ha. Patajuh utawi pangliman pinaka wakilnya.
 - na. Pañarikan pinaka juru surat.
 - ca. Patėngėn pinaka pangėmong druwėn désa.
 - ra. Kasinoman pinaka juru arah.

2. Kasinoman akéhnya manūt kawiguṇan, saha magilir ñabran śasih.
3. Sajroning ngéntěr kasukěrthan niskala, běṇḍésa patut mingsingghang pamangku kahyangan désa, utawi sang maraga sulinggih.

Pawos 16

1. Swadharmaning běṇḍésa adat luwiré:
 - ha. Ngéntėran palakṣaṇan sadaging awig-awig pararėm désa.
 - na. Nuntun tur ngéntėrang krama rawuhing warga désa ngupadi manūt patitis.
 - ca. Mawosin kalih niwakang pamutus arėp ring wicara warga désa.
 - ra. Maka duta désa matėmuang bawos ring sapa sira ugi.
2. Pradė prajuru désa iwang palakṣaṇa kėni pamidaṇḍa nikėl ring kaiwangan sowang-sowang krama saha kangkat kararyanang manūt pararėm.

Pawos 17

Patyas utawi olih-olihan prajuru/ dulun désa:

1. Luput rarampė.
2. Polih tanding tėngan.
3. Polih upon palabha/ tėgal.
4. Patyas tiosan manūt pararėm.

Pawos 18

1. Prajuru/ dulun désa kagėntosin riantukan:
 - ha. Sėda.

- na. Kanorayang dwaning iwang pamargi/ nilar sasana.
- ca. Wit sakéng pakahyun utawi pinunas ngaraga.
- 2. Nganorayang utawi ngěntosin prajuru/ dulun désa:
 - ha. Patut sajroning paruman tur kasungkěmin olih krama désa.

PALET 3

INDIK KULKUL

Pawos 19

- 1. Kulkul ring désa luwiré:
 - ha. Kulkul ring kahyangan.
 - na. Kulkul désa.
 - ca. Kulkul bañjar/ témpékan.
 - ra. Kulkul sěkaha-sěkaha.
- 2. Tabuh tatěpakan kulkul ring kahyangan désa:
 - ha. Nungting/ silih asih tatěngěran wěntěn yajña/ upacāra.
 - na. 3 tabuh tatěpakan kulkul désa/ bañjar.
 - ca. Tulud lambat těngěran tědhun ngayah.
 - ra. Bulus těngěran wěntěn bhaya.
- 3. Tabuh tatěpakan kulkul ring sowang-sowang babañjaran.
 - ha. Bulus.
 - 1 (siki) tuludan bulus těngěran gěni bhaya.
 - 2 (kalih) tuludan bulus těngěran kapandangan/ artha bhaya.
 - 3 (tiga) tuludan bulus těngěran jīwa bhaya.
 - na. Banban.
 - 1 (siki) tuludan lambat těngěran ngayah/ makārya.
 - 2 (kalih) tuludan nungting silih asih, sūrya graha/ bulan kapāngan.

១៥ ភ្នំក្រវាត់

៣៥ លំដាប់ភ្នំក្រវាត់រាវរាវហ្នឹង

៣៦ គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ក្រហម

៣៧ ទៅលំដាប់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់

ហេតុអ្វីហើយ

៣៨ ភ្នំក្រវាត់ហើយទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម
រាវរាវហ្នឹង

៣៩ ដំបូងភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម
រាវរាវហ្នឹង គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

៤០ ភ្នំក្រវាត់ហើយទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម
រាវរាវហ្នឹង គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

បញ្ចប់

ហេតុអ្វីហើយ

ហេតុអ្វីហើយ

៤១ ហេតុអ្វីហើយ/បញ្ចប់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

៤២ ហេតុអ្វីហើយ/បញ្ចប់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

៤៣ ដំបូងភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម
រាវរាវហ្នឹង គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

៤៤ ដំបូងភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម
រាវរាវហ្នឹង គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

៤៥ ហេតុអ្វីហើយ/បញ្ចប់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

៤៦ ប្រសិនបើល្អទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម
រាវរាវហ្នឹង គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រ
ហម គាត់ភ្នំក្រវាត់ទៅក៏រកស៊ីបាយហាត់/ក្រហម

- ca. Klěņtungan.
1. Limang klěņtungan raré ěmbas.
 2. Kalih klěņtungan těngĕran pawiwāhan/ ngrangkat.
 3. Tigang klěņtungan těngĕran kalayusĕkaran.

Pawos 20

1. Kulkul désa utawi baņjar tan kawĕnang katĕpak yĕning tan sapituduh prajuru/ dulun désa, sawawaning těngĕran bhaya.
2. Sang nĕpak tan sangkaning pituduh prajuru/ dulun désa, mangda kasupĕksayang/ katurĕksain, yan sangkan tan wĕntĕn tatujon ipun kakĕnĕn daņda manūt pararĕm.
3. Kulkul sĕkaha samaliha kulkul pondokan tan kalugra matĕhin kulkul désa/ baņjar. Pradé mamurug kakĕnin daņda manūt pararĕm.

Palĕt 4

Indik Paruman

Pawos 21

1. Paruman/pasangĕpan ring Désa Adat Těngkulak Kaja wĕntĕn :
 - ha. Paruman désa / baņjar kawĕntĕnan ñabran Anggar Kasih.
 - na. Paruman napkalā (padgata kalā) nganggé arah-arah.
 - ca. Sangĕpan prajuru/dulun désa kawĕntĕnan manūt wiguna.
 - ra. Sangĕpan/paruman sĕkaa-sĕkaa manūt babuatnya.
2. Paruman désa/baņjar madudonan manut ring sor:
 - ha. Praśiddha lumakšana risāmpuné katĕdhumin olih sang patut ngawilĕtin kamanggala antuk tatĕngĕran suaran kulkul, miwah mabhūšana adat madhya tur tan kadadosang makta gagawan sakaluwiré.

- na. Tan marèn ngarcaṇa ring Ida Bhagawān Pañarikan, maka śaraṇa widhi widhāna cané.
- ca. Tan kadadosang ngawētuanṅ wak suara/suara kasar-kasar ring sajéroning parum, pradé mamurug kēni daṇḍa manūt pararēm.
- ra. Pamutus babawos briuk sapanggul (hingkup) punika kamanggēhang.
- 3. Pradéné pidaging paruman tan siddha kahingkupin, mangda prajuru/dulun désa ngilikang babawosan saha pamutusnya mangdé kararēhin olih krama désa.

Pawos 22

- 1. Sajéroning paruman désa, bēndésa patut fiobiahang pamargin ngéntērang désa pamēkas indik:
 - ha. Muñjuk lungsurin pakraman, ayah-ayahan, artha braṇa duén désa.
 - na. Ngawéntēnang rariñcikang désa nganinin usaha désa kapungkur.
- 2. Pamutus paruman désa sinanggēh pararēm maka pamitēgēp daging awig-awig.

Pawos 23

- 1. Sangkēpan prajuru / dulun désa kawēnangang wantah ngariñcikang pangrēñcaṇa usaha désa kapungkur.
- 2. Sangkēpan prajuru / dulun désa tan kawēnang ngamēdalang tatēgēnan ring krama sadéréng kahingkupin olih krama désa ring paruman.
- 3. Pamutus sangkēpan prajuru/ dulun désa ngawētwanṅ pasuara maka pidaging pituduḥ sang ngawawēnang utawi ngonékang pēcak pararēm désa.

Palět 5

Indik Druwén Désa

Pawos 24

Padruwén Désa Adat Těngkulak Kaja, sěkadi ring sor:

1. Kahyangan désa luwiré:

ha. Kahyangan Tiga; Pura Désa Balé Agung, Pura Pusėh, Dalēm lan Prajāpati.

na. Pura Mělanting.

ca. Pura Béji.

2. Balé Wantilan lan Balé Kulkul Désa Adat Těngkulak Kaja.

3. Tanah tęgalan 6 cutak / 94 are manūt ilikita.

4. Karang ayahan désa muñjuk lungsur saking karang ring ajěng.

5. Sétra muwah palēmahan sétra sawatara 37 are.

6. Carik pėlaba pura 5 cutak manūt ilikita.

7. LPD (Lembaga Perkeriditan Désa).

8. Pasar.

9. Lělanguan / gong abarung.

10. Ilén-ilén sěkadi rějang, baris bubug.

11. Muwah padruwén tiosan.

Pawos 25

Piolihi-olihi Désa Adat Těngkulak Kaja luiri:

1. Olihi-olihi sakéng labha pura.

2. Urunan Krama Désa.

3. Paica sakéng guru wiséša.
4. Paica-paica tiosan sané patut.
5. Sakéng LPD Désa Adat Těngkulak Kaja.
6. Sakéng Usaha Désa.

Pawos 26

1. Prajuru wěnanng ngétangan pamupon palabha pura lan druwén désa tiosan.
2. Pikolih/pahuponya kaanggén prabya piyodalan miwah wawangunan ring pura.
3. Ńabran pasangķėpan désa, prajuru nguningayang parĩndik muńjuk lungsur padruwén désa.
4. Sakaluwirin druwén désa patut wéntěn ilikitanya.
5. Tan kalugra ngadol, ngadéang utawi ngésahang druwén désa, yan tan kasungkėmin olih krama désa ring paruman.

Palět 6

Sukěrthan Pamitėgėp

Kaping 1

Karang, Tėgal lan Carik

Pawos 27

1. Krama désa pangěmong karang désa utawi karang guņa kaya, patut ngawatěsin karang hinucap antuk témbok utawi pagėhan mangdé pakantěnanya asri.
2. Watěs sisi kalér, miwah kangin patut kakāryaning olih sang ngamong karang ayahan hinucap sané mawasta gagalěng kaluan, sawawaning tanah pacatu, tėgal,

carik utawi tanah padruwén ngaraga, sané kapiara watēs sisi kělod miwah kauh utawi manūt drěṣṭa mawasta gagalěng ka tēbén.

3. Pradé karaṣayang pagėhan / turus hinucap ngalikadin, yén pada harṣa pañandingé, kėngin watēs nganggén pingėt kėwantěn kasākṣinin olih prajuru / dulun désa utawi pracihna pal sakėng sang ngawawėnang.
4. Pradé wéntěn karang kabėngbėng / ěmbėt mangda kautsahayang wéntěn pamargginnya manut pahigum lan pararēm.
5. Tan kėngin:

ha. Ngėntungan luhu, wangké ka karang, tėgal anak tios, miwah ka marginé, ka tukadé.

na. Ngėmbahan toyan kaṇṇang wawalungan, kakus, pawarėgan, miwah sané tiosan ka pakarangan anak lian.

ca. Pradé mamurug kėni daṇṇa manūt pararēm.

Pawos 28

1. Sinalih tunggil krama désa tan kalugra:

ha. Ngalah-ngalah margi, tėgal ayahan désa lan sapanunggalanya,

na. Ngalah tanah linggih kahyangan, tėgak sétra lan sané kasuciang.

2. Pradé wéntěn mamurug sėkadi ring ajėng kakaninin daṇṇa lan upakāra.

Kaping 2

Indik Papayonan

Pawos 29

1. Ngawit nandur tanēm tuuh patut adhėpa agung ngajėroang sakėng watēs karang.
2. Yan wéntěn taru ngungkul/mayaning ka pisaga patut kawara.

២៧ ប្រាជ្ញាសាស្ត្របុរាណគ្រូសាស្ត្រាចារ្យបរិស្ថានសិស្សសិល្បៈសាស្ត្រាចារ្យ
សាស្ត្រាចារ្យបុរាណសាស្ត្រាចារ្យសាស្ត្រាចារ្យសាស្ត្រាចារ្យសាស្ត្រាចារ្យ

២៨ ដំណើរការប្រតិបត្តិការ/សកម្មភាពសម្រាប់ប្រជាជន៖

- ហ៊ ដំណើរការប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន
- គ ដំណើរការប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន

២៩ យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន/យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន
យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន

- ហ៊ បុគ្គលិកសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ
- គ បុគ្គលិកសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ
- ង បុគ្គលិកសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ

សេចក្តីបញ្ជាក់
សេចក្តីបញ្ជាក់

បទប្បញ្ញត្តិ

៣០ ការប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន៖

- ហ៊ យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន
- គ យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន
- ង យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន
- ឃ យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន

៣១ ប្រាជ្ញាសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន/យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន
យុទ្ធសាស្ត្រប្រតិបត្តិការសម្រាប់ប្រជាជន

3. Pradé sāmpun kawara tan talěr kaėbah olih sang maduwé, sang mraša kabhaya masadok ka prajuru. Yaning kantos kaėbah patut nahur pamėlin taru.
4. Sang kėni pamidaᅇa/sangaskāra manūt pararėm:
 - ha. Sang druwėnang kayu sané mayaning pisaga.
 - na. Sang notor/munggul taru sané mayaning hiᅇucap.
5. Yaning wėntėn taru mėntik ring watės patut kapadhėman, yan sāmpun agėng wawu kapadhėman patut kapah tiga:
 - ha. Pah tiga katur ring sang nuwėnang.
 - na. Pah tiga ring sang nandingan.
 - ca. Pah tiga ring désa adat.

Kaping 3

Indik Wawangunan

Pawos 30

1. Ņabran ngawangun patut:
 - ha. Masadok ring prajuru, ping ajėng yan mawangun ngananin watės.
 - na. Nganggė sukat aᅇta bhumi, aᅇta kuśala kuśali, manūt patitis niᅇkala.
 - ca. Tan űayubin pisaga.
 - ra. Tan ngawėtwang pakėwėh anak tios, yan pacang wėntėn kabaos ring paruman désa.
2. Pradėné wėntėn wawangunan űayubin/makobėtin anak tios, ri sāmpun kawara tur wawangunanė kabongkar, lan kėni daᅇa manut pararėm.

Kaping 4

Wawalungan

Pawos 31

1. Warga désa sané miara wawalungan patut makārya gėlogor / kaᅇang, bambang kotoran mangda tan ñėmėrin pisaga / gėnah śuci.
2. Pradė wėntėn wawalungan malumbar / ngarusak pisaga / anak tios patut kataban, tur naur prabiya sanė karusak.
3. Ngantos ngalėtėhin gėnah śuci kadaᅇa manūt pararėm, tur ngaci kaśucian gėnah punika.
4. Krama désa patut ñangra wawalungan, tanėm tuuh, tan kalugra madhėman pakši, nuba ulam miwah sanė tiosan.

Kaping 5

Bhaya

Pawos 32

1. Parindikan bhaya luwirė: jiwabhaya, arthabhaya (kapaᅇungan), dūracāra ring agama.
2. Sang manggihan jiwabhaya patut nėpak kulkul nunas tulung.
3. Pradė ring désa kahanan jiwabhaya, patut ngaturang bhūta yajña, sang mayaning katur ring sang ngawawėnang.
4. Pradė wėntėn jadma mamisuh, nguman-nguman anak tios, kėni daᅇa pacamil maduluran tėbasan praścitta.
5. Yaning wėntėn jadma majėngilan ring balė bañjar, ring pura, ring gėnah śuci kėni daᅇa manūt pararėm lan pañangaskāra, yan kantos ngamėdhalang rah.

Pawos 33

1. Sang manggihin sahanan artha bhaya, patut ngulkul bulus nunas tulung utawi sang kamalingan matur ring prajuru, pacang maosang pradé wéntěn jadma ngamaling barang suci.
2. Pratingkehé mapailon ring dušta kabawos saruron. Yan wéntěn jadma manggihin maling tan masadok ring prajuru kakėnin daŋda manūt pararēm.
3. Pradé wéntěn jadma ngarėrėh raramon tan pasadok ring sané nuénang pradéné, wéntěn manggihang, kadaŋda sakadi daŋdan maling.
4. Yaning wéntěn anak ngarañjing ka pakarangan / ka kubon anak tios ri kala suwung, sang madué karang / kubon rikala punika kaicalan wėnang jadmané ané ngėrañjing katuwėkang maling antuk madéwa śakši ring Balé Agung.
5. Mangdé tan katuwėkang sakadi ring ajėng, asing-asing ngėrañjing ka pakubon anak tiosan patut:
 - ha. Matėngėran makaukan.
 - na. Ńantos sang nuénang karang rauh utawi masadok ring pisagané.
 - ca. Pamėdhal karangnya dagingin sawén, cihna pangarah rikala suung.

Kaping 6

Panangra Banjar

Pawos 34

Krama désa rikala ngawéntėnang karya suka duka, patut kasangra olih bañjar, luwiré:

1. Ngawangun kārya suka Pitra yajña / Manusa yajña manūt pinunas sang makārya.
2. Pangėrombo utawi kārya gotong royong krama jantos ping tiga langkungan ring punika patut katuran pangu.
3. Pangu rikala Pitra Yajña manūt abot dangan yajña pradé sakėng sėmėng ngantos wėngi katuran pangu ping kalih.

4. Pangěrombo tiosan manūt pararēm.

**CATURTAS SARGAH
SUKERTHA TATA AGAMA**

Palet 1

Indik Déwa Yajna

Pawos 35

1. Kahyangan pañiwian ring sawawidangan Désa Adat Těngkulak Kaja luiré:

ha. Kahyangan Tiga, Pusěh, Désa, Balé Agung, Dalēm.

na. Prajāpati.

ca. Mělaņting.

ra. Pura Béji.

Sané kaamong olih désa adat.

ka. Pura Batur/Dugul kaamong olih subak.

da. Pura Padmaśaņa Lingga Kaja Kangin kaamong olih Bañjar Těgěs.

ta. Pura Padmakěñcaņa kaamong olih Bañjar Waru.

sa. Pura Béji kaamong olih Bañjar Sěkar, Pura Béji Bañjar Sétra.

wa. Pura Dadia Para Gotra Sěntana Dalēm Tarukan. Kaamong warga Pulasari.

la. Pura Dadia Maha Gotra Sanak Sapta Rěši kaamong olih warga Pasěk Gėlgėl.

ma. Pura Sěkěmbang, Pura Danda Langu kaamong olih pakanděl pura.

2. Rahina piotalan ring soang-soang pura ring ajěng, kadi ring sor puniki:

ha. Ring Kahyangan Tiga luiré:

1. Pusėh, Désa, Balé Agung ring Pūrnamāning Kalima nėmu Kajėng.
2. Pura Dalėm, Prajāpati, Mėlaņting rikalaning Anggar Kasih Tambir.
 - na. Pura Bėji Bėtėn Kaja Anggar Kasih Mėdangśia, Bėji Kėlod Kauh Anggar Kasih Kulantir.
 - ca. Pura Batur Pūrnamāning Kapat nėmu Pasah.
 - ra. Padmalingga Kaja Kangin Budha Kėliwon Matal.
 - ka. Padmakėņcaņa Soma Kėliwon Kuningan.
 - da. Pura Dadia Para Gotra Sėntana Dalėm Tarukan Anggar Kasih Prangbakat.
 - ta. Pura Maha Gotra Sanak Saptā Rėři Pūrnamāning Kalima.
 - sa. Pura Sėkėmbang/ Ganda Langu Anggar Kasih Pėrangbakat.
3. Pangaci ring pura-pura hinucap ring ajėng manūt kėcap śastra agama, saha kalakśaņāng niŗta, madhia, utama nganut pararėm.

Pawos 36

1. Ring soang-soang pura hinucap patut kaadėgang pamangku.
2. Ngadėgang pamangku manūt dudonan luiře:
 - ha. Kėturunan/waris
 - na. Ņaņjan/masumbuang, mapinunas ring pura utawi ring dūrādėśa.
 - ca. Kacatri olih krama dėśa, subak / paņungsung.
3. Tan kawėnang anggė pamangku luiře:
 - ha. Cėda angga, pėcėng, pėrot, cungh, lan sapanunggilanya.
 - na. Tan kapatutan ring pararėm.
 - ca. Sakit ila, ayan, buduh.
 - ra. Sanė tan maduė kaśucian urip.
4. Prabiya kapamangkuan luiře:
 - ha. Adhikŗa Widhi (mawintėn) kamėdhalin olih sang ngadėgang.
 - na. Mapitra Yajņa riwėkas kasungkėming olih sanė nganggė.

សន្តិប្បវត្តន៍ប្រយោជន៍

១១ បម្រើបង្គោលព័រហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ធម៌ត្រូវបានបង្កើត

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

សេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

រាតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

សេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ/បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

ហេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

បុព្វហេតុ

ស្វយំសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

កេតុ ហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុសន្តិប្បវត្តន៍បង្គោលព័រហេតុ

Saniṣṭané Brahmaprayaścitta.

5. Pamangku patut ngamagėhan śāsanān kapamangkuan, luiřé:

- ha. Ambėk dharma śadhu
- na. Aśėwaka dharma, makadang śastra utama.
- ca. Tan pati pikul-pikulan.
- ra. Tan wėnang ajajudėn.
- ka. Tan pati salab-sulub.
- da. Tan ngrañjing ring umah baniĵa karmā.
- ta. Tan ngrañjing ring sang drati karmā.
- sa. Tan parėk ring naya duṣṭa.
- wa. Tan mangan nginum sanė ngawė mada.
- la. Tan kėnėng cuņṭakaning wong lėn. Sajawaning kulawarganya / paśiwanya.
- ma. Tan gėriganing wong lėn.
- ga. Tan atayub ring tarub cėmara yudha.
- ba. Tan nayub upadrawaning cor.

Pawos 37

Swadharmaning pamangku luiřé:

1. Ngėntėrang upacāra piodalan ring pura, utawi ring soang pakubon.
2. Pradė wėntėn pamangku kapialang dados nguntap mangku kahyangan tiosan.
3. Pamangku yan sāmpun ngayah ring pura, raris wėntėn kulawarganya kacuņṭakan, pamangku hinucap tan kėni cuņṭaka. Tan budal sėlami odalan mamargi.

ហេតុបិទព្រះធម៌ ១២៥

បញ្ចេញហេតុបិទព្រះធម៌ទៅ/ ហេតុបិទព្រះធម៌

- ក្រ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌/ ហេតុបិទព្រះធម៌
- ក្រ ២ ហេតុបិទព្រះធម៌/ ហេតុបិទព្រះធម៌
- ក្រ ៣ ហេតុបិទព្រះធម៌/ ហេតុបិទព្រះធម៌

ហេតុបិទព្រះធម៌ ១២៦

ក្រ ១ បញ្ចេញហេតុបិទព្រះធម៌ទៅ/ ហេតុបិទព្រះធម៌

ហេ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

កេ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

សេ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

ក្រ ២ បញ្ចេញហេតុបិទព្រះធម៌ទៅ/ ហេតុបិទព្រះធម៌

ហេ ២ ហេតុបិទព្រះធម៌

កេ ២ ហេតុបិទព្រះធម៌

សេ ២ ហេតុបិទព្រះធម៌

ហេតុបិទព្រះធម៌ ១៣០

ហេតុបិទព្រះធម៌/ ហេតុបិទព្រះធម៌

ក្រ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌/ ហេតុបិទព្រះធម៌

ហេ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

កេ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

សេ ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

រា ១ ហេតុបិទព្រះធម៌

កេ ២ ហេតុបិទព្រះធម៌

Pawos 38

Patias utawi olih-olihan pamangku, luiré:

1. Pañolasan / sarin canang soang-soang pakubon krama sané nuur.
2. Hupon palabha carik/těgal manūt pararēm.
3. Luput papěson muah ayah-ayahan ring désa.

Pawos 39

1. Pamangku kagěntosin riantukan:

ha. Séda

na. Pinunas ngěraga.

ca. Kauwusang olih krama.

2. Pradé mangku kahuwusan sangkan tan patut, kěni danđa luiré:

ha. Ngalěbur pawintėnan

na. Ngaturang pacaruan ring dija dané ngayah.

ca. Mapamit saha ngaturang pėjati ring dija dané ngayah.

Pawos 40

Kasukěrthan Kahyangan kadi ring sor :

1. Tan kalugra ngěrañjing ka pura luiré:

ha. Sang kěni cunṭaka.

na. Makta barang lėtėh.

ca. Sato agung, sajawaning mapada.

ra. Mabhuṣaṇa tan manūt kadi tata caraning ka pura.

ka. Sadérėng polih wak-wakan prajuru.

2. Pratingkahé tan wěnaning ring pura:

ha. Masumpah cor, sawawaning sāmpun pituduh prajuru.

na. Makobětan, masasěnėngan, makolēm dados siki lanang istri, mabacin, mawarih, űangsang bhūsaņa, mēnahin pusungan.

ca. Mungguh tēdhun palinggih, sawawaning sapituduh prajuru.

3. Sang mamurug kēcap ring ajėng kēni daņa pamrayascitta sapatutnya.

Pawos 41

1. Yan wěntěn jadma karauhan ring pura, kėngin kapintonin, yan tan kapatut, kantun sumbangsaya, kēni sisip manūt pararēm.
2. Pradé kahyangan kahanan durmanggala, kēni bhaya, pamangku / sang manggihin patut digėlis űadokang ring prajuru, mangdė maruman krama, tur ngawěntėnaning pamėrasitan sapatutņianė.

Palėt 2

Indik Rėsi Yajna

Pawos 42

1. Sang pacang madėg paņđita/minaņđita, balian sotėng, kabayan, dalang saluirė jagi ngėntėrang yajņa patut masadok ring prajuru, Parisadha Hindu Dharma Indouėsia.
2. Prajuru patut ngawas tur wěnaning ngalangin pradė wěntěn kacihnan kēcap sāsra miwah drėṣṭa, tur sarėng űaksinin upakāranņianė, watės dados mebut yajņa
3. Krama dėsā patut ngaturan ayah sapamadėg miwah pangėtėpas sang sulinggih riwėkas, katuntun olih prajuru dėsanė.

បទប្បញ្ញត្តិ ១៣២

- ក) ដំបូងបង្អស់ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេសនេះ
- ខ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេសនេះ

បទប្បញ្ញត្តិ ១៣៣
ហេតុអ្វីហើយដែលយើង

បទប្បញ្ញត្តិ ១៣៤

ប្រើប្រាស់ប្រាក់ ឬប្រាក់ប្រើប្រាស់

- ក) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់
- ខ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់
- គ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់
- ឃ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់

បទប្បញ្ញត្តិ ១៣៥

ប្រើប្រាស់ប្រាក់ ឬប្រាក់ប្រើប្រាស់

- ក) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់
- ខ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់
- គ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់
- ឃ) ប្រើប្រាស់ប្រាក់/ប្រាក់ប្រើប្រាស់

2. Pratingkahé tan wĕnang ring pura:

ha. Masumpah cor, sawawaning sĕmpun pituduh prajuru.

na. Makobĕtan, masasĕnĕngan, makolĕm dados siki lanang istri, mabacin, mawarih, ñangsang bhūṣaṇa, mĕnahin pusungan.

ca. Mungguh tĕdhun palinggih, sawawaning sapituduh prajuru.

3. Sang mamurug kĕcap ring ajĕng kĕni daṇḍa pamrayascitta sapatutnya.

Pawos 41

1. Yan wĕntĕn jadma karauhan ring pura, kĕngin kapintonin, yan tan kapatut, kantung sumbangsaya, kĕni sisip manūt pararĕm.

2. Pradé kahyangan kahanan durmanggala, kĕni bhaya, pamangku / sang manggihin patut digĕlis ñadokang ring prajuru, mangdé maruman krama, tur ngawĕntĕnang pamĕrasitan sapatutñané.

Paĕt 2

Indik Rĕṣi Yajna

Pawos 42

1. Sang pacang madĕg paṇḍita/minaṇḍita, balian sotĕng, kabayan, dalang saluiré jagi ngĕntĕrang yajña patut masadok ring prajuru, Parisadha Hindu Dharma Indonésia.

2. Prajuru patut ngawas tur wĕnang ngalangin pradé wĕntĕn kacihnan kĕcap śāstra miwah drĕṣṭa, tur sarĕng ñakṣinin upakĕranñané, watĕs dados muput yajña.

3. Krama désa patut ngaturan ayah sapamadĕg miwah pangĕlĕpus sang sulinggih riwĕkas, katuntun olih prajuru désané.

Pawos 43

1. Sang sulinggih patut ngaribinang ngěrayunang / muput ring Désa Adat Těngkulak Kaja, wus punika wawu ka dūradsésa tiosan.
2. Krama désa katuntun olih prajuru désa mangda sahanan yajña sané kamargiang polih panugrān / pamuput pinaᅇᅇita / paᅇᅇita manūt kawėnangan soang-soang.

Palèt 3

Indik Pitra Yajña

Pawos 44

Pamargin Pitra Yajña madudonan manūt ring sor:

1. Pangupakāra sang kalayusėkaran.
 - ha. Mėᅇᅇem utawi ngėᅇsėng maka cihna pakingsan ring Ibu Pėrthiwi utawi ring gėni ngantos rauh ngabėn ngamaᅇa.
 - na. Ngabėn dadakan bah bangun manūt pararėm.
 - ca. Atiwa-tiwa / ngabėn maᅇa.

Pawos 45

Swadharman lan tatėgėnan pradė wėntėn sinalih tunggil warga kalayusėkaran:

1. Sang kaduhkitan patut:
 - ha. Masadok ring kėlian, tur nunas tatimbang ring kawėntėnanya.
 - na. Ngaturin baᅇjar ngarombo makārya étėh-étėh kalayusėkaran tur ngantėr ka sétra.
2. Swadharmaning baᅇjar :
 - ha. Kėlian baᅇjar nėtėsin pamargin sang kalayusėkaran napi paᅇang kapėᅇᅇem utawi kaabėnang.

2. na. Pradé kapěnděm wěntěnanng arah-arah ring krama bañjar.
3. Pañangran bañjar salanturñané:
 - ha. Nėdunang patus kalayusėkaran.
 - na. Ngarombo pakāryan sang kalayusėkaran.
 - ca. Sani krama bañjar ngatěr ka sėtra ngantos puput.
4. Tan dados ngalilit langkung ring awuku, sajabaning kapalėbuang.
5. Tan kalugra nginėpang bambang, miwah mēnděm rikala: Sėmut Sėdulur, Kāla Gotongan, Was Pangantėn, Pasah, Kajėng Kėliwon, Sorna Manis Taolu, ingkėl wong, (sabhiñaning Wrėspati) Prawaņi Pūrñamā, Tilėm rarahinan jagat.
6. Yan wěntėn kalayusėkaran rikalaning piodalan, dudonan mēnděm ñilib, ring sāmpun wėngi ka sėtra.

Pawos 46

1. Sané kabawos kacuņtakan sakadi ring sor:
 - ha. Antuk kalayusėkaran.
 - na. Ngaraja suala.
 - ca. Ngėmbas putėra.
 - ra. Karuron.
 - ka. Sakit ila/buduh.
 - da. Pawiwāhan.
 - ta. Gamya gamana.
 - sa. Antuk salah timpal.
 - wa. Anak mobot tan mabiokaonan (maupakāra).
 - la. Yan maduė bobotang durung mawidhi-widhana.
 - ma. Mamitra ngalang.
 - ga. Anak istri maputra sadurung mabiokaonan.
 - ba. Antuk Sad-atatayi.

២៧ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ

- ហ ៥៥ តាមយុវសិរាភិរាមគ្រឹះម្យាសាបិរាសាបិ ៥៥
- គ ៥៥ ក្រុមបុរសសេសិកាភាគ ៥៥
- ឃ ៥៥ ក្រុមបុរសព្រះគ្រូដំណើរ ៥៥
- ង ៥៥ តាមព្រះភិក្ខុ ៥៥
- ច ៥៥ មហិមាហ ៥៥
- ដ ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ ៥៥
- ន ៥៥ ក្រុមបុរសព្រះគ្រូដំណើរ ៥៥
- ប ៥៥ ក្រុមបុរសព្រះគ្រូដំណើរ ៥៥
- ម ៥៥ មហិមាហ ៥៥
- យ ៥៥ ក្រុមបុរសព្រះគ្រូដំណើរ/ក្រុមបុរសព្រះគ្រូដំណើរ ៥៥
- រ ៥៥ មហិមាហ ៥៥

២៨ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ/តាមយុវសិរាភិរាម

- ហ ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ/តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥
- គ ៥៥ តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥
- ឃ ៥៥ តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥

២៩ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ

- ហ ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ/តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥
- គ ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ ៥៥
- ឃ ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ/តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥
- ង ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ ៥៥
- ច ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ/តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥
- ដ ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ ៥៥
- ន ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ/តាមយុវសិរាភិរាម ៥៥
- ប ៥៥ ដំណើរការតាមគ្រឹះតាមព្រះ ៥៥

2. Sěngkěr cuṅtaka manūt kawěntěnannya:

ha. Kalayusěkaran, manūt drěṣṭa soang-soang.

na. Ngraja suwala salami ngaraja.

ca. Ngěmbasang putěra, 42 dina.

ra. Karuron. Abulan pitung dina.

ka. Mawiwāha. Ngantos mabyakala.

da. Sakit ila. Ngantos kėnak tur sāmpun maprayāścitta raga.

sa. Gamia gamana, ngantos mapraścitta raga lan mraścitta jagat.

wa. Mobot, ngantos mabiakala.

la. Mamitra ngalang, ngantos kaupakāra.

ma. Ngěmbasang putra sadérėng maupakāra/biakala. Ngantos wěntěn mėras rarė punika tur lantur kawidhi-widhana.

ga. Wit ka Sad-Atatayi. Ngantos sāmpun mapraścitta, tan dados madwijati.

3. Cuṅtaka kalayusěkaran / kapadėman

ha. Sėbėl bañjar ngantos 3 dina sakėng ngurugang.

Kula warganya manūt drěṣṭa soang-soang.

na. Sakėng nuasėn kārya pangabėnan ngantos sāmpun mapėgat.

4. Sanė katibėn cuṅtaka luiř:

ha. Sang kalayusěkaran, kulawarganya, babañjaran.

na. Sang ngaraja swala.

ca. Sang ngėmbasan putra / kula warganya.

ra. Sang mawiwāha.

ka. Sang sakit ila/buduh.

da. Sang malakṣaṇa gamia gamana, dėsā adatnya.

ta. Sang karuron/lanangnya.

ឃ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព/សុខុមាលភាព

ង ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ច ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ឃ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ង ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

១ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព
/ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

បុរាណសាស្ត្រ

៣ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ង ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ច ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ឃ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

៤ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ង ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ច ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

៥ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

បុរាណសាស្ត្រ

៣ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ង ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

ច ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

៤ ធម្មតាសម្រាប់សម្រេចបាននូវសុខុមាលភាព

sa. Sang ngalakṣaṇayang salah timpal / kulawarganya.

wa. Sang mobot sané durung mabiakala.

la. Sang mamitra ngalang.

ma. Sang ngěmbasang putra / putrané (durung maupakāra).

ga. Sang malakṣaṇa sad-atatayi.

5. Tan kěni cuṇṭaka luiré :

Sang sulinggih lan mangku kahyangan, rikāla piodalan risāmpun ngalang śāsih /
ngalang lěmah.

Pawos 47

1. Atiwa-tiwa (pangabėnan) kalakṣaṇayang antuk:

ha. Śawa pratėka ngabėn mawatang śawa.

na. Śawa rėṣi, pangabėnan mawatang karėṣian.

ca. Swaṣṭa ngabėn sané śawané tan kapanggih (lalang).

2. Pangabėnan wěntěn 2 pamargi:

ha. Ngabėn maṣa.

na. Ngabėn dėdadakan.

3. Dudonan ngabėn, ngawit sakėng ngagah (sėda) ngėṣėng ngantos ngirim.

Pawos 48

1. Patuṣ pangabėnan wěntěn 2 pawos:

ha. Ngabėn maṣa, bėras, kėlapa, tiing, klangsah manūt pararėm.

na. Ngabėn dėdadakan sakadi patuṣ sėda.

2. Panginge ring krama bañjar manūt pararėm, nganutin ageng ant ĩnané kārya.

Palět 4

Indik Manuša Yajna

Pawos 49

1. Manuša Yajña inggih punika, upakāra dharmaning manuša ngawit sakéng wawu patěmuan kama bāng lan putih, sajěroning garbha ngantos kalayusěkaran.
2. Upakāra ring ajěng madudoning kadi ring sor:
 - ha. Magědong-gědongan.
 - na. Mědal oka.
 - ca. Kěpus oděl.
 - ra. Roras rahina.
 - ka. Kambuhan (42 dina).
 - da. Nambutin.
 - ta. Otonan (6 šasih).
 - sa. Tutug kělih.
 - wa. Matatah / māpaněs.
 - la. Mawiwāha.
 - ma. Mawintěn.
3. Upakāra/upacāra hinucap ništa, madhya, utama manūt šāstra agama.

Palět 5

Indik Bhūta Yajna

Pawos 50

1. Bhūta Yajña inggih punika, upacāra ring prěthiwi lan kahyangan sarwa praņi, miwah upacāra ring babhūtan miwah ring piranti scosan.

2. Upacāra biyakala ring sarwa praṇi, tumuwuh, piranti tiosan luiré:
 - ha. Ring sarwa lalaṇḍěp – Tumpěk Laṇḍěp.
 - na. Ring sarwa tumuwuh – Tumpěk Wariga.
 - ca. Ring sarwa syandana / wahana – Tumpěk Kuningan.
 - ra. Sarwa lalangan – Tumpěk Krulut.
 - ka. Sarwa ingon/wawalungan – Tumpěk Uyé.
 - da. Sarwa ringgit – Tumpěk Wayang.
 - ta. Upakāra pakala-kala ring manuṣa, pabyakala.
3. Upacāra ring prěthiwi, kahyangan, babhūtan = macaru.
4. Pacaruan hinucap ring hajěng manūt wiguṇa niṣṭa madhya utama kadi ring sor:
 - ha. Éka Śata
 - na. Pañca Śata
 - ca. Pañca Sanak
 - ra. Rěṣi Gaṇa
 - ka. Tawur Agung
 - da. Pañca Kělud
5. Sajawaning ring ajěng wéntěn upakāra:
 - ha. Majot-jotan/yajña śéṣa (Wusan ngaratěng)
 - na. Masapuh-sapuh sadéréng wali ring pura-pura
 - ca. Pacaruan śasih sabilang Tilěm ngawit śasih ka 5, 6, 7, 8, 9 sajawaning wéntěn durbhikṣan jagat.

Pawos 51

1. Ngangkěn ngawarṣa ri kālaning Tilěm Kasanga kawéntěnanang tawur Kasanga, kalanturang antuk ngrupuk, makacihna pacang mapag rahina pañěpian béñjangné.

2. Brata pañėpian sané kamargiang olih krama désa:
 - ha. Amati gėni; tan kėngin māpi-api.
 - na. Amati kārya; tan kėngin ñambut kārya.
 - ca. Amati lėlanguan; tan kėngin maonėng-onėngan, masuara għora, lan sapanunggalannya.
 - ra. Amati lalungan; tan dados malañcaran.
3. Pabratan inucap kamargiang saking sėmėng ngantos sėmėng bėñjangné raris kasuarayang kulkul, punika cihna pangėmbak.
4. Sang mamurug kėcap ring ajėng kėni pamidaņada manūt pararėm bañjar/tėmpėk soang-soang kamargiang olih patėlik (pacalang désa).
5. Riwus rahina Ñėpi (bėñjangné) maka cihna pangawit 1 śaka warša, patut warga désa sami madharma śanθi.

**PANCAMA SARGAH
SUKĒRTHA TATA PAWONGAN**

Palėt 1

Indik Pawiwāhan

Pawos 52

1. Pawiwahān inggih punika patėmoning puruša pradhana malarapan pakayun suka lila. kadulurin upaśakši sakala niškala.
2. Pamargin pawiwāhan luiré:
 - ha. Papadikan kamanggala antuk pakraman.
 - na. Ngarorod, marangkat rihin wawu kakruņayang
 - ca. Ñėburin utawi ñėntana ñėburin (risāmpun nganutin upacāra pamrasan)

- ២២ បិណ្ឌក្នុងក្រុងបំបែកបិណ្ឌបាហ្មបញ្ចេញ៖
 - ២២ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ប្រសិទ្ធភាពទូទៅក្នុងក្រុង)។
 - ២៣ អាចម្បត្តិបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៤ អាចម្បត្តិបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៥ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ។
 - ២៦ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ។
 - ២៧ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ។
- ២៣ បំបែកបិណ្ឌក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។

បទប្បញ្ញត្តិ ១១២

- ២៣ បំបែកបិណ្ឌក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៣ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៤ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៥ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៦ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៧ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
- ២៤ បំបែកបិណ្ឌក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។

បទប្បញ្ញត្តិ ១១៣

- ២៤ បំបែកបិណ្ឌក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៤ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៥ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៦ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
 - ២៧ អាចម្បត្តិក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។
- ២៥ បំបែកបិណ្ឌក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញក្នុងក្រុងបាហ្មបញ្ចេញ(ចេញបាហ្ម)។

3. Pidabdab sang pacang mawiwāha, patut:
 - ha. Sāmpun manggěh dahat taruṇa (prasiddha nganutin undang-undang).
 - na. Sangkaning pada rěṇa (tan kapakṣa).
 - ca. Nganut kěcapin agama (tan gamya gamana).
 - ra. Yéning ñěrod wangṣa, patut kapatiwangi.
 - ka. Kawisuddhayang/sudi wadhaṇi prada pangambilé tios agama.
4. Pamargin pawiwāhan mangda talěr nganutin undang-undang pěrkawinan saking sang ngawiwěnanng.

Pawos 53

1. Pawiwāhan sané kapatutang ring désa, sakadi ring sor:
 - ha. Sāmpun kamargiang pabyakalān utawi pasakapan, kapuputang sakala niṣkala olih paṇḍita/pinaṇḍita
 - na. Wéntěn paśakṣi prajuru/dulu-dulu sané mapakéling utawi ngilikitayang pawiwāhan.
 - ca. Sāmpun matěngěran suaran kulkul, maduluran canang dakṣiṇa.
 - ra. Pawiwāhan hinucap ring ajěng sāmpun kacatětang ring sang ngawawěnanng.
2. Parabian sané tan manut kadi ring ajěng, sinanggěh tan patut (tan sah).

Pawos 54

Tata caraning parabian sané patut, sěkadi ring sor:

1. Sapasira ugi pacang ngawaranga pakulawargān patut masadok ring prajuru, salanturnya prajuru maritatas pawarangan hinucap.
2. Pamargin papadikan manūt dudonan:
 - ha. Pakěruṇan ngantos ping tiga, kaprathama makta canang sědhah, kaping kalih canang pangěraos, kaping tiga makta pěras santun pamuput papadikan.

- na. Risāmpun puput raris sang istri kaajak budal ka purin sang lanang saha kalanturang pabyakala.
- ca. Mangda puput tumus sakala nişkala, kěluarga puruša makta pějati ring měrajan wadhoné, malarapan tipat bantal.
3. Pradé ngarorod/marangkat sapatutnya:
- ha. Raraman lanang mamamilaku/pějati antuk duta 2 diri.
- na. Gěnah anténé tan kěngin ring kubon lanangé, sadéréngé mabiyakala.
4. Sajěroning pakurěnan pangalakuan patut:
- ha. Kamanggala antuk gěng pangampura ring raraman wadhoné.
- na. Kahiguman raos idih-kaidih, palěgayan arěp ring pasėwakan sang ngidih saha déwaša pakěrabkambianné ri wėkasan.
- ca. Kacihnayang indik kapurušan, sěntana rajěg kajějěrang kapatut ngidih anak lanang sané kabawos pawiwāhan ñěburin.
- ra. Pradé tan těrima pějati, pakěrunan kamarggiang ping 3.
5. Pakěrabkambian mapitěgės upacāra tinas apadhang mapikurěn duaning manūt kadi ring sor puniki :
- ha. Sajěroning kabawos ambé, kalakṣaṇayang ring sakala nişkala antuk śaraṇa jauman, pawidhi-widhāṇan.
- Jajauman pinaka ambé/ngadungan kayun soang-soang kulawarga wadhoné.
 - Widhi-widhaṇa pějati nişkala, nunas wadhoné ring kamulanya.
- na. Sajěroning bawos kěrab, lakṣaṇa sakala:
- Pañakṣi krama bañjar, duaning karabian antuk těngėran suaran kulkul.
 - Pamėkas pañakṣi prajuru, sané ngilikitayang.

បញ្ចក្រឹត្យ
ហេតុអ្វីក៏ហេតុ

បុរាណវិទ្យា

- ៣ គឺបង្កើតឱ្យមានការស្រឡាត់ស្រឡាយ
- ៤ ឬសង្គមប្រជាជនទាំងអស់ក៏បានដឹងពីហេតុផល
- ៥ បង្កើតឱ្យមានការស្រឡាត់ស្រឡាយ
- ៦ ដំណើរការស្រឡាត់ស្រឡាយនេះក៏បានបញ្ចប់ហើយ

បុរាណវិទ្យា

ទេវតាទាំងនោះមានក្នុងស្រុកនេះ

- ៣ គឺបង្កើតឱ្យមានការស្រឡាត់ស្រឡាយ
- ៤ ឬសង្គមប្រជាជនទាំងអស់ក៏បានដឹងពីហេតុផល
- ៥ បង្កើតឱ្យមានការស្រឡាត់ស្រឡាយ
- ៦ ដំណើរការស្រឡាត់ស្រឡាយនេះក៏បានបញ្ចប់ហើយ

បុរាណវិទ្យា

បុរាណវិទ្យាស្រាវជ្រាវអំពីទេវតាទាំងនោះ

- ៣ គឺបង្កើតឱ្យមានការស្រឡាត់ស្រឡាយ
- ៤ ឬសង្គមប្រជាជនទាំងអស់ក៏បានដឹងពីហេតុផល

Palět 2

Indik Napihan

Pawos 55

1. Kawastanin ñapihan kalarapin palas marabian.
2. Wusan mapikurěn duaning silih tunggil séda, mąpitěgěs balu.
3. Palas marabian wěntěn kalih paos, pada lıla lan wit wicara.
4. Sang ayat palas marabian patut matur rihin ring prajuru ring sang rumaos, mangdé tinas apadhang, wawu kasiarang ring krama désa, saha naur paněbas suaran kulkul.

Paos 56

Tata cara palas marabian sakadi ring sor:

1. Naur prabia paśakši sinalih tunggil sami matěnga.
2. Pagunakayan polih pahan pađa.
3. Paběkěl léan kuasa niri-niri, warisan kakuasa puruša.
4. Ngawěruhin/upajıwa pratisěntana manūt swadharmaning guru rūpaka.
5. Naur pasuaran kulkul manūt pararěm.

Pawos 57

Pradé riwěkas sang palas marabian, hadung malih ri wěkasan patut:

1. Mawiwāha malih.
2. Kadaņa nikěl ring daņa palasé dumun.

បុរាណសាស្ត្រ ១៥

- ក្រ|| ដំណើរការនៃការងារនេះ
- ហ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- គ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ឆ|| ដូចជាដំណើរការនៃការងារនេះ
- ហ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- គ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ឆ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ក្រ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ

បុរាណសាស្ត្រ ១៦

- ក្រ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ក្រ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ឆ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ឆ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ

បុរាណសាស្ត្រ ១៧

ហេតុអ្វី? តើមានហេតុអ្វី?

បុរាណសាស្ត្រ ១៨

- ក្រ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ
- ឆ|| ការងារនេះមិនមែនជាការងារទូទៅទេ គឺជាការងារសម្រាប់អ្នកជំនាញ

Pawos 58

1. Sang balu kabhiṇayang dados:

ha. Balu luh wit sěntana rajěg miwah balu luh boya sěntana.

na. Balu muani wit sěntana puruṣa miwah balu muani boya sěntana.

2. Swadharmaning balu hinucap patut:

ha. Ngar.ggěhang pati brata, tan kěngin ngamargiang paradāra drati krama.

na. Nguasayang waris guṇa kaya tan dados ngadol, ngadéang, makidihang sajabaning kabělasang saking pianak, kulawarga pinih tampěk sakéng kurěṇanya, yéning pianak kantun alit-alit.

ca. Kěngin ngidih sěntana pradé wéntěn pidabdab sadurung sinalih tunggil padhěm saha kabébasang olih kulawarga puruṣa.

ra. Dados mawiwāha malih, pradé wéntěn kabébasang kulawarga puruṣa.

Pawos 59

Balu kaucap tan pagěh sakadi ring sor:

1. Drati krama/paradāra.

2. Matilar tan pasadok jantos nēm śasih.

3. Lěpas ring swadharma tiosan, tan siddha ngěsěbin solah maprawěrti ring pituduh kěluwargga puruṣa.

Palet 3

Indik Sěntana

Pawos 60

1. Sěntana wéntěn kalih paos; pratisěntana/sěntana papěrasan.

2. Prati sěntana, sěntana sané mětū saking pawiwāhan kapatut.

3. Pawiwāhan tan patut ngawětuang sěntana, mangdé tan kawastaning babiņjat/astra patut kamanggala antuk paņangaskāra.
4. Pawiwāhan tan ngawětuang sěntana, kěngin ngidih sěntana antuk upasakṣi sakala, niṣkala sané mawasta sěntana papěrasan.
5. Sěntana rajěg inggih punika sěntana wadhon sané kamanggěhan puruṣa tur sāmpun ngalaksanayang pawiwāhan kacěburin.
6. Sang sané dados kaarṣayang sěntana rajěg hinucap, wiwit angka lima ring ajěng inggih punika:
 - ha. Pratisěntana wadhon tunggal.
 - na. Sāmpun kaanggěhang dados sěntana lanang.
 - ca. Sang manggěh sěntana rajěg patut masadok ring prajuru, tur kasiarang ring paruman baņjar /désa.

Pawos 61

1. Ngangkat sěntana manūt dudonan patut macihna artha braņa paměrasan kaśakṣiang antuk sakala niṣkala.
2. Sang pacang ngangkat sěntana patut masadok ring běndésa, saniṣtanya 5 śasih sadéréng paměrasan.
3. Běndésa/Kělian ñiarang ring paparuman, yan wéntěn tan lila mangdé masadok sěngkěr 2 wuku sadurung paměrasan.
4. Prajuru digělis ngicén pamutus něpék ring catur drěṣṭa miwah pararēm.
5. Pradé paměrasan tan manūt kadi kěcap ring ajěng, dulu désa wěnanng nganděg sang makārya saha ngicén pamatut, mangdé kapuputang rihin babawosé utawi sulur wicaranya.

បទប្បញ្ញត្តិ ១៤៧

- ក្រា បប្បសន្តបទ្បទ្បិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស៖
 ហ្ន បិដិបិដាភបប្បសនា ៥
 គ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ឃ បដ្ឋា ៥
- ក្រខ ឆាភបទ្បទ្បិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស៖
 ហ្ន ទេវតាភបប្បសនា ៥
 គ ប្បត្តិសិស្សិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស ៥
 ឃ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ង គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ច បិដិបិដាភបប្បសនា ៥
 ឃ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
- ក្រគ ឆាភបទ្បទ្បិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស៖
 ហ្ន គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 គ បិដិបិដាភបប្បសនា ៥
 ឃ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ង គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ច បិដិបិដាភបប្បសនា ៥

បទប្បញ្ញត្តិ ១៤៨
ហេតុអ្វី? តើវាមានន័យអ្វី?

បទប្បញ្ញត្តិ ១៤៩

- ក្រា បប្បសន្តបទ្បទ្បិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស៖
 ហ្ន បិដិបិដាភបប្បសនា ៥
 គ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ឃ បដ្ឋា ៥
- ក្រខ ឆាភបទ្បទ្បិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស៖
 ហ្ន ទេវតាភបប្បសនា ៥
 គ ប្បត្តិសិស្សិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស ៥
 ឃ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ង គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ច បិដិបិដាភបប្បសនា ៥
- ក្រគ ឆាភបទ្បទ្បិក្ខាណវិសាសប្បត្តិសិស្ស៖
 ហ្ន គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 គ បិដិបិដាភបប្បសនា ៥
 ឃ គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ង គាណាសិក្ខិត្តាណិប្បទ្បា ៥
 ច បិដិបិដាភបប្បសនា ៥

Pawos 62

1. Papėrasan kapatut ring désa ri sāmpun makacihna:
 - ha. Widhi-widhāṇa papėrasan.
 - na. Kaśakṣinin olih prajuru.
 - ca. Pasiar.
2. Sané patut kapėras dados sěntana makadi ring sor:
 - ha. Jadma māgama Hindu
 - na. Prėnah nėdhunang sakėng sang mėras.
 - ca. Kulawarga sakėng puruṣa, yan tan wėntėn dados sakėng wadhon, yan tan wėntėn wawu dados sakayun sang mėras.
 - ra. Kauttamayang waris puruṣa.
 - ka. Wit saking warga tunggal mėrajan/sanggah/dadia.
3. Tan kadadosang ngangkat sěntana langkung ring adiri, lanang/wadhon utawi sané sāmpun marabian.

Palėt 4

Indik Warisan

Pawos 63

1. Warisan, tatamian artha braṇa, ayah-ayahan, ngupadi kasukėrthan sakala niṣkala sakėng lėluhurnya harėp ring turunannya.
2. Warisan luiré: duwé tėngah, tėgal ayahan désa, kahyangan, siwa kraṇa saha luiirnya.
 - Pamėrajan, guṇa kaya, utang piutang tiosan.
3. Kabawos warisan pradé wėntėn; pawaris, ahli waris, warisan.

Pawos 64

1. Ahli waris luiré:
 - ha. Pratisěntana.
 - na. Sěntana rajěg.
 - ca. Sěntana papěrasan.
2. Pradé tan wéntěn sakadi ring ajěng, sané sinanggěh waris:
 - ha. Turunan puruša munggahan/nědhunan.
 - na. Turunan pěrnah puruša ka samping, misan mindon, kěponakan.

Pawos 65

Swadharmaning ahli waris patut:

1. Nguasayang warisan, sakadi ngěmpon měrajan/sanggah, pura, ayah-ayahan pawaris.
2. Naurin utang-utang waris.

Pawos 66

Pangěpahan pawarisan manūt ring sor:

1. Risāmpun ngalakṣañayang Pitra Yajña utang katahur buntas.
2. Waris polih pahan padha sangkan paguṇakaya, sajabaning těgal ayahan désa kahěmpon krama marěp lan pangěmpian.
3. Ahli waris tan polih pahan pradé:
 - ha. Nilar kawitan.
 - na. Alphaka guru.
 - ca. Sěntana rajěg kėsah mawiwahā něburin soang-soang, kabaos ninggal kadhaton.

4. Ahli waris kéngin muponin hasil manūt:
 - ha. Sěntana luh sadurung kėsah, tan alphaka guru, miwah madrěbé pianak tan kaangkėnin wong tua raré hinucap, ngawaris guṇakaya sěntana luh kėmaon.
 - na. Balu luh, muani ñěburin.
 - ca. Múlih dēha/těruṇa duaning ring pawiwāhannya kabaos ninggal kadhaton.
5. Pawaris mawěwěh rikāla maurip pinaka jīwa dana, bėkěl maka cihna pawěwěh tětěp ring pianak sané kėsah mawiwāha.

Pawos 67

1. Yan wéntěn ahli waris langkung ring adiri patut:
 - ha. Wéntėnan pahigum indik pėdhum waris inucap.
 - na. Yan tan siddha tunasang ring prajuru/kěrtha désa.
 - ca. Pradé talěr tan wéntěn cumpu, tunasang ring sang rumaos.
2. Pradé karang inucap kaputungan, prajuru nibakang ring:
 - ha. Sang sinanggėh waris kadi pawos 64.
 - na. Sang kaanggén sěntana manūt kadi pawos 62 angka 2 lan 3.
 - ca. Pradé talěr tan wéntěn cumpu, tunasang ring sang rumaos.
3. Pradé karang inucap kaėpah, patut soang-soang sané polih pahan tėdhun makrama désa ayah marėp.

សព្វថ្ងៃនេះ
ចំណែកនៃសិទ្ធិ

បញ្ហាទី១

បទប្បញ្ញត្តិ

៣៥៥ ឯកសារគ្រប់គ្រងសិទ្ធិសម្រាប់ប្រើប្រាស់ដីសម្រាប់កសិកម្ម
សម្រាប់ប្រើប្រាស់ដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៥៦ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៥៧ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៥៨ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៥៩ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៦០ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៦១ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

បទប្បញ្ញត្តិ

៣៦២ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម
ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម
ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៦៣ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

៣៦៤ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម
ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីសម្រាប់កសិកម្ម

SAT SARGAH
WICARA LAN PAMIDANDA

Palět 1

Pawos 68

1. Sané wěnanang mawosin makadi mutusang wicara ring désa, inggih prajuru sané kasinanggěh kěrtha désa.
2. Tata dudonan muputang wicara kadi ring sor:
 - ha. Kaping ajěng kabawosing olih Kliian Bañjar.
 - na. Yan cumpu, pamutus ring paruman.
 - ca. Pradé tan talěr cumpu ring paruman bañjar, ring bėndésa adat.
 - ra. Yan tan talěr cumpu, kabawos ring paruman désa adat.
3. Sang mawicara tan talěr cumpu, rarisang nunasang ring sang rumawos.

Pawos 69

1. Sahanan wicara mawiwit kacorahan saluiré, sinanggěh nungkasin daging awig-awig/ pararěm désa/ bañjar, prajuru patut digělis maosin, tan ngantos ĩantos pasadok.
2. Sajaba wicara sakadi ring ajěng, patut ĩantos bawos sang nunas baos.
3. Paněpasé patut pařtika ĩantěnanang iwang/patut malarapin Tri Pramaņa (Sakři, ilikita, bukti) miwah tan marěn něpěk ring catur drěřta.

Palět 2

Indik Pamidaᅇa

Pawos 70

1. Désa/bañjar wěnang niwakang pamidaᅇa ring warga désa sané sisip.
2. Paniwak inucap kalakᅇanayang olih bėndésa/kėlian bañjar.
3. Bacakang pamidaᅇa luiré:
 - ha. Ayahan panukun sisip.
 - na. Artha daᅇa, doᅇan, daᅇa, panikėl.
 - ca. Rampagan.
 - ra. Pañangaskāra.
 - ka. Kanoroyang.
4. Pamidaᅇa sané katiwakang patut masor singgih manūt kasisipannya.
5. Jinah, artha, dana, ngėrañjing dados duwėn désa/bañjar.

Pawos 71

1. Warga sané langkung ring 3 paruman tėn nahur urunan/doᅇan/daᅇa wěnang karampag.
2. Rarampagan nganggėn tata cara kadi ring sor:
 - ha. Kalakᅇanayang olih prajuru kasarėngin olih krama désa maka śakᅇi.
 - na. Sang ngrampag sangkan darśana ngambii barang-barang sané karampag utawi ñawėning tanėm tawuh manūt utangñané.
 - ca. Prajuru mitėkėtin mangdė barang hinucap gėlis katėbus/7 dina.
 - ra. Tan nganinin saluirin barang sané patut inggilang manūt agama, miwah madhėmang pangupajīwa sang karampag.

Pawos 72

1. Pradé sang karampag ngalangin palakṣaṇa hinucap mawastu sām̄pun tan manūtin awig-awig désa, wěnanḡ karang désa sané kagěnahin punika kadaut olih désa.
2. Samaiiha yan purun talěr ngalangin palakṣaṇan kadi ring ajěng tan wéntěn pamargi sajawaning kanoroyang olih krama désa.
3. Pamidaṇḡa hinucap ring ajěng kěni buntas ri sām̄pun sang karampag kakěninin :
 - ha. Nunas gěng pangampura ring krama riantukan tiwal ring pasubhaya pararēm pęcak.
 - na. Naur pangargan panguak pasubhaya/pararēm duk pacang karampag, kadulurin paměrascittan, pañasap ring désa.

SAPTAMA SARGAH

NGUWAH-NGUWUHIN AWIG-AWIG

Pawos 73

1. Nguwah-nguwuhin awig-awig désa puniki kalakṣaṇayang ring paparuman.
2. Awig-awig puniki kamargiang ngawit kararěmin/kahingkupin.

Pawos 74

1. Sakaluirin sané wéntěn sadéréngnya patut kasurating ring sadaging awig-awig puniki.
2. Sakaluirin sané durung kabawos ring awig-awig puniki patut kalakṣaṇayang manūt tata cara sané sām̄pun kětah mamargi manūt pararēm-pararēm.

ASTHAMA SARGAH

PAMUPUT

Pawos 75

1. Awig-awig puniki kararëmin duk Šukra Këliwon, Pang. ping 9, šasih Kaša, Isaka 1920, tanggal 24 – 7 – 1998, ring Wantilan Désa Adat Tengkulak Kaja.
2. Awig-awig puiki kalinggatanganin olih bëndésa lan prajuru adat, kasarëngin Këlian-këlian Bañjar, saha kašašinin olih prajuru dinas pinaka šakši.
3. Luir sang ngalinggatanganin :

ha. 1. Bëndésa Adat,

2. Pañarikan,

I Gusti Made Mawa, A.Ma.Pd

Ida Bagus Nyoman Alit

3. Pañarikan

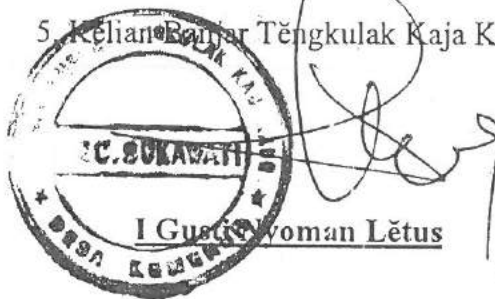
I Wayan Karmi

4. Këlian Bañjar Tengkulak Kaja

I Gusti Made Wila

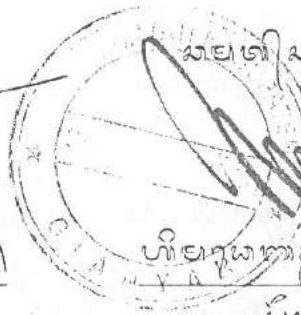
5. Këlian Bañjar Tengkulak Kaja Kauh

I Gusti Nyoman Lëtus

ហត្ថលេខាប្រធានាធិការសហគមន៍ភូមិសាស្ត្រ ១៣៧

គ) តាមការប្រកាសរបស់សហគមន៍ភូមិសាស្ត្រ៖

គិតថា ១០៧០០៧៧៧៧

មតិយោបល់របស់សហគមន៍ភូមិសាស្ត្រ៖
បង្កើតសហគមន៍ភូមិសាស្ត្រ ១៣៧
ក្នុងស្ថិតិភូមិសាស្ត្រ ១៣៧

អនុប្រធានាធិការ

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសហគមន៍ភូមិសាស្ត្រ ១៣៧

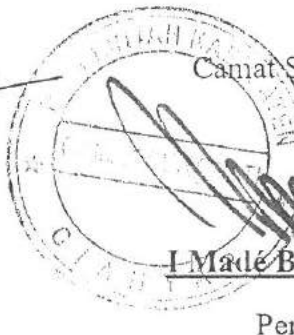
na. Kaping kalih prajuru dinas pinaka saksu:

Kepala Desa Těngkulak Kaja Kangin

I Gusti Made Wila

Kepala Desa Těngkulak Kaja Kauh

I Gusti Nyoman Lėtus

Kepala Désa Kěmėnuh

Ida Bagus Kėtut Sujahtėra

Camat Sukawati

I Madė Badra, BA.

Penata

NIP. 010073260

Mengetahui dan telah dicatatkan

Pada tanggal : 17 April 2000

Nomor : 8 Tahun 2000

Bupati Gianyar

Tjokorda Gde Budi Suryawan, SH.